

ÅRSREDOVISNING JUSTITIEKANSLERN 2018

Dnr 6142-18-1.1.2

Innehåll

Inledning	3
RESULTATREDOVISNING	5
1. Verksamhetsöversikt	5
2. Återrapporteringskrav och uppdrag m.m.	8
3. Tillsyn	10
4. Skadestånd inklusive rättegångar	13
5. Tryck- och yttrandefrihet inklusive rättegångar	21
6. Rättshjälp inklusive rättegångar	23
7. Övriga rättegångar	24
8. Övriga ärendeslag	25
9. Tabeller	28
FINANSIELLA DOKUMENT	31
Resultaträkning	31
Balansräkning	32
Anslagsredovisning	33
Tilläggsupplysningar och noter	34
Sammanställning över väsentliga uppgifter	41
Underskrift	42

Sändlista (i pdf-format)

Justitiedepartementet	justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se
Finansdepartementet	fi.arsredovisning@regeringskansliet.se
Arbetsgivarverket	registrator@arbetsgivarverket.se
Ekonomistyrningsverket	registrator@esv.se
Riksdagens utredningstjänst	petita@riksdagen.se
Riksrevisionen	arsredovisning@riksrevisionen.se
Statskontoret	registrator@statskontoret.se
Konstitutionsutskottet	registrator.riksdagsforvaltningen@riksdagen.se

JUSTITIEKANSLERNS 305:e VERKSAMHETSÅR

Detta är den första årsredovisning som jag skriver i egenskap av justitiekansler, den 44:e i ordningen. Jag utnämndes till justitiekansler i somras och tillträdde anställningen den 1 september. Jag kan riktigt känna historiens vingslag när jag sitter här med vetskapen att denna verksamhet har fungerat i huvudsak i sin nuvarande funktion, som regeringens högsta ombudsman, ända sedan 1713. Även om uppgifterna numera är flera så kan uppdraget sammanfattas som att Justitiekanslern ska vaka över den offentliga förvaltningen med särskilt fokus på grundlagarna. Jag är mycket stolt över att ha fått förtroendet att få verka som justitiekansler och jag ser fram emot ett både svårt och utmanande men också spännande och viktigt uppdrag.

Trots det historiska sammanhanget var det en mycket modern arbetsplats som jag möttes av. Justitiekanslern är en mycket väl fungerande organisation med självständiga men samtidigt samverkande enheter. Arbetet är organiserat på ett effektivt och flexibelt sätt som motverkar stuprörseffekter i det att man i stor utsträckning arbetar över enhetsgränserna. Möjligheten till delegation, som tillkom genom instruktionsändringen 2016, utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt och bidrar till hög effektivitet samtidigt som resurserna kan användas där de bäst behövs.

Verksamheten präglas av stor delaktighet. Det var för mig ett nytt men synnerligen angenämt sätt som användes för att färdigställa denna årsredovisning. I år, liksom tidigare år, delades alla medarbetare in i grupper som var och en bidrog till sin del. Förutom delaktigheten innebär arbetssättet även att medarbetarna ges god kännedom om myndighetens resultat och utveckling.

Delaktighet är en viktig framgångsfaktor för att nå goda resultat. Och våra resultat är verkligen goda. Handläggningstiderna är över lag korta och i allt väsentligt hålls de tidsmål som vi i vår verksamhetsplan bestämt för olika ärendetyper. Kvaliteten i ärendehantering är hög.

Ärendehanteringens beskrivs närmare i följande avsnitt. Redan här kan nämnas att vi under året har haft vad som kan betecknas som ett normalt inflöde av ärenden. Vi har, i motsats till de närmast föregående åren, inte haft några nya s.k. massärenden; dock har det fortsatt inkommit en del ärenden avseende anspråk med anledning av uppgiftssamlingen Kringresande.

Vi har under året fortsatt att både intensifiera tillsynsverksamheten och utveckla formerna för densamma. Det arbetet är en följd av den ramhöjning vi fick under 2017 som en del i regeringens satsning på stärkt tillsyn av Polisen, Säkerhetspolisen och Kriminalvården. Justitiekanslerns ökade anslag skulle möjliggöra en förstärkt och utökad extraordinär extern tillsyn avsedd att bl.a. komplettera dessa myndigheters intensifierade interna tillsyn. Även detta år har vi kunnat se en tydlig ökning av antalet tillsynsprojekt. I syfte att tillsynen ska resultera i en förbättrad verksamhet hos berörda myndigheter har vi under året ägnat kraft åt att följa upp hur anmärkningar i tidigare tillsynsbeslut har tagits om hand. Uppföljning ingår numera också som en naturlig del i tillsynsärendena.

Gruppen tryck- och yttrandefrihetsärenden är inte antalsmässigt så stor. Frågorna är dock av särskild betydelse på grund av sin koppling till grundläggande värden i vår demokrati och med tanke på Justitiekanslerns exklusiva åklagarroll. Vårt uppdrag innebär å ena sidan att värna det fria ordet, t.ex. genom att ingripa mot efterforskning av källor, men å andra sidan att sätta gränserna för vad som får sägas. Även om den del av det offentliga samtalet som faller inom grundlagarnas område är förhållandevis begränsad så har myndigheten här ett särskilt viktigt uppdrag. Vi har därför, under det gångna året i likhet med tidigare år, ägnat särskild uppmärksamhet åt dessa ärenden.

Det gångna året har präglats av stabilitet när det gäller våra medarbetare. Under 2017 anställdes många nya medarbetare med anledning av vårt utökade uppdrag med tillsynen och dessa är numera, efter att snabbt ha satt sig in i arbetet, väl inarbetade i verksamheten. Vi har glädjande nog mycket lätt att rekrytera kompetenta medarbetare, inte minst beroende på att det anses vara attraktivt att arbeta här. Att vara en attraktiv arbetsgivare är emellertid inte något som kommer av sig själv utan är beroende av att det finns en väl fungerande administration och en ledningsfunktion som förmår att både ställa krav och att skapa en god arbetsmiljö och en positiv arbetsgemenskap. Det är något som jag är mycket mån om att vidmakthålla och fortsätta att utveckla.

Under året har vi haft fokus på säkerhetsarbetet och vi har genomfört en hel del förbättringar i det avseendet. En följd av det arbetet har varit att vi även initierat en översyn av vårt arbetsmiljöarbete. Både arbetet med vår säkerhet och arbetsmiljöarbetet kommer att slutföras under det kommande året.

Utöver den verksamhet som redovisas i det följande har vi under året, liksom tidigare år, tagit emot och besökt olika myndigheter för att diskutera skadereglering eller tillsynsfrågor samt presenterat vår verksamhet för både svenska juridikstudenter och långväga utländska besökare. Justitiekanslerns medarbetare har också efterfrågats som föreläsare och bl.a. deltagit i utbildning för poliser och åklagare. Jag har själv deltagit i olika debatter och seminarier samt haft ett stort antal mediekontakter.

Mari Heidenborg

RESULTATREDOVISNING

1 VERKSAMHETSÖVERSIKT

1.1 ALLMÄNNA UPPGIFTER

Justitiekanslern har fem huvuduppgifter; att utöva en extraordinär tillsyn över den offentliga förvaltningen, att reglera skador för vilka staten ansvarar i förhållande till enskilda, att företräda staten i rättegångar, att vara exklusiv åklagare i mål om tryck- och yttrandefrihetsbrott samt att fungera som regeringens juridiska rådgivare.

Vid sidan av dessa huvuduppgifter utövar Justitiekanslern tillsyn över domstolars och myndigheters beslut i frågor om rättshjälp och över Sveriges advokatsamfunds disciplinverksamhet samt när det gäller tillämpningen av viss lagstiftning som särskilt påverkar enskildas integritet. Justitiekanslern utövar också i särskilda fall statens arbetsgivarfunktion.

I detta avsnitt lämnas en översikt av Justitiekanslerns verksamhet under 2018. I det följande avsnittet återrapporteras vad som föreskrevs i regleringsbrevet för 2018. Därefter följer en närmare beskrivning av verksamheten under rubrikerna Tillsyn, Skadestånd inklusive rättegångar, Tryck- och yttrandefrihet inklusive rättegångar, Rättshjälp inklusive rättegångar, Övriga rättegångar och Övriga ärendeslag.

1.2 JUSTITIEKANSLERN 2018 – EN ÖVERSIKT

Justitiekanslern är en liten myndighet med ett omfattande uppdrag. Arbetsbördan är stor. Arbetsmängden bestäms av ett ärendeinflöde som inte går att påverka. Ett stort antal rättegångar och s.k. massärenden utgör en särskild utmaning. Ett exempel på det senare är ersättningsanspråken som följde på registreringar i uppgifts-samlingen Kringresande.

För att möta arbetsbördan och förändringarna i denna pågår ett förändringsarbete vid myndigheten.

De reformer avseende organisation, arbetsformer och rutiner som genomförts under senare år har fallit mycket väl ut. Justitiekanslern och byråcheferna kan ägna tid åt komplicerade ärenden som kräver mer ingående överväganden samtidigt som ärenden som är av mer rutinbetonad karaktär kan avgöras allteftersom. Detta är givetvis till gagn för enskilda som vänder sig hit.

Som framhållits i tidigare årsredovisningar innebär den omständigheten att alla anställda på myndigheten deltar i utvecklingsarbetet och gemensamt enas om verksamhetsmålen att de förändringar som genomförs inte bara accepteras av medarbetarna utan att de även bidrar till att skapa en god arbetsmiljö och ett gemensamt engagemang för genomförandet av myndighetens uppdrag.

Ärendehandläggningen under året

	2018	2017	2016
<i>Ingående balans</i>	2 740	1 632	963
<i>Inkomna ärenden</i>	7 818	12 697	7 935
<i>Avgjorda ärenden</i>	9 240	11 589	7 266
<i>Utgående balans</i>	1 318	2 740	1 632

Antalet inkomna, avgjorda och balanserade ärenden 2018 fördelat på olika ärendetyper redovisas i **tabell 1**. Av **tabell 2** framgår under vilka år de ärenden som balanserats till 2019 har kommit in. **Tabell 3** visar Justitiekanslerns uppfyllelse av verksamhetsmålen per den 31 december 2018 enligt myndighetens verksamhetsplan för 2018.

År 2018 registrerades 7 818 ärenden vilket var knappt 4 900 färre ärenden än året dessförinnan. Det var främst skadeståndsanspråken som minskade. Förklaringen till detta är den stora mängd ersättningsärenden som avsåg uppgiftssamlingen Kringresande som kom in under 2017. Det har fortsatt att komma in sådana anspråk men inte alls i samma omfattning som under 2017.

Antalet inkomna tillsynsärenden, yttrandefrihetsärenden samt ärenden i ärendeslaget rättshjälp ökade emellertid.

Under året avgjordes 9 240 ärenden vilket är drygt 2 300 färre än året innan. Även antalet balanserade ärenden minskade. Även i dessa delar är förklaringen främst de ärenden som avsåg uppgiftssamlingen Kringresande som kom in och som avgjordes under 2017.

I allt väsentligt uppnåddes de mål för handläggningstider av ärenden som hade satts upp i verksamhetsplanen för 2018, se tabell 3.

Tillsyn och skadereglering är de ärendeslag som dominerar verksamheten på myndigheten. Tillsynsärenden aktualiseras i de flesta fall genom klagomål från enskilda. Endast ett fåtal av dessa föranleder någon närmare granskning.

Genom Budgetpropositionen för 2017 fick Justitiekanslern en ramhöjning av anslaget med 7 mnkr. Det övergripande syftet med dessa medel var att ge Justitiekanslern möjlighet att utöka sin extraordinära tillsyn. Redan under hösten 2016 påbörjades ett arbete inom myndigheten med att ta fram former för hur en utökad och förstärkt tillsyn bäst skulle kunna bedrivas och organiseras.

Under 2017 intensifierades tillsynsverksamheten. Antalet initiativärenden mer än fördubblades jämfört med 2016, från sex till 15 ärenden. Under 2018 inleddes ytterligare åtta initiativärenden. Under året avgjordes sammanlagt 16 sådana ärenden. Under året genomfördes därtill totalt sju inspektioner och två tillsynsprojekt på distans.

En annan viktig del av tillsynen är den årliga granskningen av myndigheternas ärendeförteckningar. Årets granskning av förteckningarna föranledde ett antal påpekanden och kommentarer.

Skaderegleringen och de rättegångar som den genererar är den del av verksamheten som tar mest resurser i anspråk. Som regel utgör ungefär hälften av antalet inkomna ärenden anspråk på skadestånd mot staten. Även 2018 utgjorde antalet inkomna skadeståndsärenden hälften av det totala antalet inkomna ärenden.

Skaderegleringen innefattar en form av tillsyn. Skaderegleringsärenden kan också ge upphov till tillsynsåtgärder. Det kan t.ex. gälla att frågor angående rutiner och ärendehantering hos myndigheterna uppmärksammas som det kan finnas skäl att utreda närmare ur ett rent tillsynsperspektiv.

För närvarande handlägger Justitiekanslern cirka 80 ärenden avseende ersättning för mervärdesskatt på posttjänster, varav drygt hälften kom in under 2016. Ärendena har samband med en pågående rättegång.

Antalet inkomna anspråk på ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder (frihetsberövandelagen) uppgick till 1 939 ärenden, varav 74 avsåg omprövning. Ersättning beviljades helt eller delvis i närmare 90 procent av de under året avgjorda ärendena.

Under 2018 inleddes 19 förundersökningar på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området. Det väcktes fyra åtal. Vid årets utgång pågick 21 rättegångar i tryck- och yttrandefrihetsmål.

Antalet inkomna ärenden inom ramen för tillsynen över myndigheters och domstolars beslut i frågor om rättshjälp uppgick till 2 058 ärenden vilket är en ökning med drygt 160 ärenden. Sett över tiden har emellertid antalet inkomna ärenden minskat. Detta är en följd av en ändring i Domstolsverkets föreskrifter om vilka beslut om ersättning som ska rapporteras hit. Justitiekanslern överklagade under året 41 beslut.

Hovrätten fastställde i januari 2018 tingsrättens dom beträffande Girjas samebys rättigheter gällande fiske och jakt efter småvilt inom samebyns område. Domen har överklagats av såväl samebyn som staten. Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd.

Svenska staten stämde i juli 2018 vid en domstol i New York angående återlämnade av viss egendom. Justitiekanslern har genom ombud i första hand begärt att målet ska avvisas med hänsyn till den statsrättsliga immuniteten.

Justitiekanslerns granskning av advokatsamfundets disciplinära verksamhet föranledde inte någon åtgärd under året.

Justitiekanslern anlitas flitigt som remissinstans av Regeringskansliet. Under året besvarades 115 remisser.

Någon beräkning av styckkostnaden per ärende fördelat per ärendetyp görs inte eftersom det inte framstår som meningsfullt. Justitiekanslern är undantagen från

kravet i 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

2 ÅTERRAPPORTERINGSKRAV OCH UPPDRAG M.M.

2.1 PROGNOSE

Justitiekanslern har lämnat prognoser enligt vad som föreskrivits i regleringsbrevet för 2018.

2.2 ORGANISATIONSSTYRNING

Kompetensförsörjning

Rekrytering av nya föredragande sker främst genom annonsering på Justitiekanslerns webbplats samt via domstolarnas och Regeringskansliets interna kontaktnät. Justitiekanslern deltar också varje år i det rekryteringsprogram som riktar sig till blivande assessorer vid samtliga överrätter, det s.k. Stockholmspaketet. Att arbeta hos Justitiekanslern är attraktivt och kvalificerade personer söker lediga anställningar här. Det förekommer en hel del underhandsförfrågningar om kommande vakanser och om möjligheten till anställning hos Justitiekanslern.

Många medarbetare är i den ålder när familjebildning sker. Vidare har föredragandena i allmänhet sexårsförordnanden. Yngre jurister nyttjar också möjligheten till tjänstledighet för att pröva andra anställningar. Detta leder till att det ofta med ganska kort varsel uppstår vakanser.

Att Justitiekanslern trots denna höga personalrörlighet kan upprätthålla en hög kvalitet på arbetet beror på att det under åren varit möjligt att rekrytera mycket skickliga och samtidigt erfarna medarbetare som också klarar att snabbt sätta sig in i arbetet. Intressanta arbetsuppgifter är ett skäl till att duktiga jurister väljer att söka sig till myndigheten. En lika viktig faktor för att vara attraktiv som arbetsgivare är emellertid att det finns en väl fungerande administration och en ledningsfunktion som förmår att både ställa krav och att skapa en god arbetsmiljö och en positiv arbetsgemenskap.

Av medarbetarna på den administrativa enheten har flertalet tidigare erfarenhet av arbete vid domstol eller på andra myndigheter inom rättsväsendet. De fem byråcheferna har samtliga assessorkompetens och därutöver bl.a. erfarenhet av arbete som domare och från Regeringskansliet.

På myndigheten finns det kontinuerligt tre notarier i tjänst som fullgör de första sex månaderna av sin notariemeritering hos Justitiekanslern.

Under året har Justitiekanslern haft en person anställd för att arbeta med myndighetens säkerhet.

Antalet årsarbetskrafter uppgick under 2018 till 41. Vid utgången av 2018 var 31 kvinnor och 17 män anställda på myndigheten.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro (%)	2018	2017	2016
<i>Totalt</i>	2,15	3,11	2,19
<i>Långtidssjukfrånvaro (60 kalenderdagar) i förhållande till total sjukfrånvaro</i>	59,10	75,49	64,65
<i>Kvinnor</i>	2,89	4,87	3,28
<i>Män</i>	0,91	0,52	0,67

De anställdas totala sjukfrånvaro redovisas i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas långtidssjukfrånvaro (60 kalenderdagar) i förhållande till total sjukfrånvaro och sjukfrånvaro fördelad på kön. Sjukfrånvaro fördelad på ålder redovisas inte med hänsyn till att uppgifterna kan hänföras till enskilda individer, se Ekonomistyrningsverkets allmänna råd till 7 kap. 3 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Det kan anmärkas att enstaka längre sjukskrivningar på en liten myndighet får stor påverkan på procentalen för sjukfrånvaron.

2.3 UPPDRAG

Moderna beredskapsjobb

Justitiekanslern har under sex månader haft en person anställd inom ramen för regeringens initiativ Moderna beredskapsjobb i staten.

Möten inom de internationella oljeskadefonderna

Justitiekanslern har sedan 2003 regeringens uppdrag att företräda Sverige i möten inom de internationella oljeskadefonderna (dnr 1983-03-90). Justitiekanslern har under året företrätt Sverige vid två möten i London. Uppdraget redovisas till regeringen genom skriftliga rapporter.

3 TILLSYN

3.1 ALLMÄNNA UPPGIFTER

	2018	2017	2016
<i>Ingående balans</i>	65	39	28
<i>Inkomna ärenden</i>	1 171	1 121	1 077
<i>Antal ärenden att handlägga</i>	1 236	1 160	1 105
<i>Avgjorda ärenden</i>	1 184	1 095	1 066
<i>Utgående balans</i>	52	65	39

Av samtliga ärenden som kommit in under året har tillsynsärenden utgjort 15 procent.

Omfattningen av Justitiekanslerns tillsyn framgår av 2 och 3 §§ lagen (1975:1339) om justitiekanslerns tillsyn samt 3 § förordningen (1975:1345) med instruktion för Justitiekanslern.

I Justitiekanslerns verksamhetsplan för 2018 angavs följande specifika mål för myndighetens rättsliga tillsyn:

- För klagomål som kan avslutas utan vidare utredningsåtgärder bör ett brev-svar ha skickats till klaganden inom en månad från det att ärendet kom in till myndigheten.
- För ärenden där remittering eller utredning av någon omfattning krävs bör ärendet vara avslutat inom tio månader.
- Tillsynen bör vara särskilt inriktad på frågor som rör grundläggande fri- och rättigheter, rättssäkerhet samt offentlighet och sekretess.
- Granskningen av myndigheternas ärendeförteckningar bör vara avslutad senast den 30 juni.
- Justitiekanslern bör genomföra myndighetsinspektioner under året. Ansvaret för planering och genomförande av inspektioner ligger på respektive enhet. Rapporten från en inspektion bör vara färdigställd inom sex veckor efter det att inspektionen avslutades.

Justitiekanslerns tillsynsverksamhet har under året till stor del varit inriktad på olika tillsynsprojekt. Nio tillsynsprojekt har genomförts, varav sju inspektioner. Det är en tydlig ökning jämfört med tidigare år (2017 genomfördes fem inspektioner och 2016 fyra inspektioner).

En del av tillsynsverksamheten har varit inriktad på att följa upp hur de anmärkningar som gjorts i tidigare tillsynsbeslut omhändertagits av berörda myndigheter. Ett exempel på detta är att ett flertal beslut med kritik mot Polismyndigheten i ärenden rörande beslag och förverkande följdes upp under hösten 2018. Detta skedde genom att Justitiekanslern deltog vid ett möte med Polismyndighetens beslagssamordnare på nationell och regional nivå och informerades om vilka brister som borde åtgärdas med utgångspunkt i besluten. Justitiekanslern har också under 2018 följt upp Polismyndighetens arbete med att åtgärda brister som tidigare uppmärksammats avseende myndighetens underrättelser till Transportstyrelsen i körkortsärenden. Vidare har Justitiekanslerns tillsynsgrupp under året fått i uppdrag

att bl.a. gå igenom tidigare meddelade beslut med kritik för en eventuell uppföljning av dessa.

Av de 1 171 tillsynsärenden som kom in under året anhängiggjordes 907 genom anmälan från enskilda, åtta på Justitiekanslerns eget initiativ och två genom anmälan från en annan myndighet. Av övriga inkomna ärenden avsåg 221 ärendeförteckningsärenden enligt 29 § myndighetsförordningen (2007:515), sju inspektioner och 26 protokoll från personalansvarsnämnder.

Kritik uttalades i 24 av de 1 184 tillsynsärenden som avgjordes under året. Därutöver gjordes i elva ärenden uttalanden i någon form. Ytterligare 20 anmälnings- och initiativärenden där Justitiekanslern inhämtat yttranden från berörda myndigheter avslutades utan någon ytterligare åtgärd. I ett ärende inleddes förundersökning för brott mot tystnadsplikt.

Sammanfattningsvis uttalades kritik i 42,1 procent av de tillsynsärenden som föranledde remittering eller annan utredning av någon omfattning. Sett till det totala antalet tillsynsärenden som avgjordes under året uttalades kritik i 2,0 procent av dessa.

Kritiken har i flera fall avsett utlämnande av allmänna handlingar och därmed sammanhängande frågor. Kritiken har i dessa fall riktats mot berörda myndigheter med anledning av åtgärder i strid med efterfrågeförbudet, röjande av sekretessbelagda uppgifter samt åsidosättande av kravet på skyndsam handläggning.

Justitiekanslern har inom ramen för sin tillsyn uppmärksammat och kritiserat handläggningen också i andra hänseenden än de nu nämnda.

Justitiekanslern har riktat kritik mot Kriminalvården med anledning av uttalanden i strid med repressalieförbudet. Kritik har även riktats mot hur Kriminalvården har handlagt ett ärende om permission. Kritik har vidare riktats mot Kriminalvården och en rådmän vid en tingsrätt med anledning av att en person kommit att vara frihetsberövad utan lagstöd.

Allvarlig kritik har uttalats mot Transportstyrelsen för att myndigheten under mycket lång tid har underlåtit att meddela preliminära beslut om varning vid vissa fall av trafikförseelser.

Justitiekanslern har kritiserat Migrationsverket och Försäkringskassan för långsam handläggning. Kritik har riktats mot Migrationsverket även för brister i omhändertagandet och diarieföringen av inkomna domar och beslut.

Kritik har riktats mot Trafikverket avseende handläggning av ett rekryteringsärende.

Justitiekanslern har riktat kritik mot en förvaltningsrätt med anledning av felaktiga upplysningar i domar avseende psykiatrisk tvångsvård och en tingsrätt för att en icke auktoriserad tolk förordnats i ett brottmål.

Polismyndigheten har kritiserats beträffande rutinerna vid bl.a. förfrågningar från Transportstyrelsen i körkortsärenden.

Justitiekanslern har kritiserat en kommunal nämnd med anledning av uttalanden i strid med repressalieförbudet.

De ärenden som har föranlett vissa uttalanden har bl.a. avsett filmning av besökare vid en häktningsförhandling, underlåtenhet att hålla omhäktningsförhandling och utebliven underrättelse till Transportstyrelsen om att en frikännande dom meddelats.

Av anmälningarna från enskilda lades 702 till handlingarna med ett brevsvaret till anmälaren och 168 lades till handlingarna utan någon åtgärd.

Beträffande såväl ärenden som avslutades utan vidare utredning som ärenden som föranledde utredning av någon omfattning uppnåddes per den 31 december 2018 i så gott som samtliga fall det i verksamhetsplanen uppsatta målet om en månads respektive tio månaders handläggningstid.

3.2 TILLSYN I SKADEREGLERINGSÄRENDEN

Förutom i tillsynsärenden har Justitiekanslern inom ramen för ett stort antal skaderegleringsärenden haft anledning att pröva frågor av renodlad tillsynskaraktär. Justitiekanslern har i 19 av dessa ärenden riktat kritik mot myndigheter. Ett urval av dessa beslut redovisas nedan.

Kritiken har i majoriteten av fallen avsett dröjsmål i handläggningen av olika ärenden. I tre fall har kritik riktats mot Försäkringskassan för att beslut om ersättning inte har fattats inom föreskriven tidsfrist. I fyra fall har Justitiekanslern kritiserat olika länsstyrelser för långsam handläggning. Justitiekanslern har också riktat kritik mot Polismyndigheten för dels långsam handläggning av en förundersökning, dels bristande hantering av beslag. Justitiekanslern har även kritiserat Migrationsverket för dels dröjsmål vid överlämnande av en begäran om skadestånd till Justitiekanslern, dels brister i hanteringen av ett beslut om förvar. I ett ärende har Justitiekanslern riktat kritik mot Kronofogdemyndigheten för dröjsmål vid hantering av en begäran om att få ta del av allmänna handlingar. Även Kriminalvården har kritiserats för sådant dröjsmål. Kriminalvården har vidare fått kritik för felaktig registrering som medfört att en person suttit frihetsberövad med restriktioner trots att det inte fanns något beslut om restriktioner. Justitiekanslern har också riktat kritik mot Åklagarmyndigheten för bl.a. felaktig hantering vid hävande av ett beslag.

Även i flera ärenden där kritik inte riktats mot någon myndighet har Justitiekanslern gjort vissa uttalanden. Sådana uttalanden har bl.a. avsett Polismyndighetens hantering av en begäran om att få ta del av en allmän handling.

3.3 TILLSYNSPROJEKT

Justitiekanslern har under 2018 genomfört nio tillsynsprojekt, varav sju inspektioner. Inspektionerna skedde vid Umeå tingsrätt, Åklagarmyndigheten (åklagarkammaren i Karlstad), Säkerhetspolisen, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Polismyndigheten (polisområde Örebro län), Kronofogdemyndighetens specialverkställighetsteam (kontoret i Sundbyberg) och Kronofogdemyndighetens enhet för betalningsföreläggande (kontoret i Luleå).

Det allmänna intrycket från inspektionerna var att de inspekterade verksamheterna på det stora hela fungerade väl eller mycket väl.

Justitiekanslern påpekade emellertid vissa brister. I tre av ärendena kritiserades dessutom berörda myndigheter i vissa hänseenden. Kritiken avsåg brister i diarieföringen, brister vid hanteringen av frågor om förverkande samt brister vid tillämpningen av rättegångsbalkens bestämmelse om beslagsförbud avseende närstående.

Det uppsatta målet att rapporten från en inspektion bör vara färdigställd inom sex veckor uppnåddes beträffande sex av de åtta inspektioner som avslutades under 2018. En inspektion genomfördes i november 2017 och avslutades i januari 2018.

Justitiekanslern har därutöver genomfört två tillsynsprojekt på distans. Granskningen genomfördes i Justitiekanslerns lokaler och avsåg Polismyndighetens skaderegleringsverksamhet och Skatteverkets folkbokföringsärenden. Det allmänna intrycket var att skaderegleringsverksamheten fungerade mycket väl. Beträffande Skatteverket konstaterades att det fanns vissa brister i hanteringen av ärenden om folkbokföring.

3.4 ÄRENDEFÖRTECKNINGAR

Under året har ärendeförteckningar från 21 länsstyrelser och 177 andra myndigheter granskats. Ärendeförteckningarna föranledde beslut med påpekanden beträffande 14 länsstyrelser. Granskningen av ärendeförteckningar från övriga myndigheter avslutades med att Justitiekanslern gjorde vissa påpekanden i 42 ärenden. Kritik uttalades i fyra ärenden. Kritiken avsåg brister i diarieföringen, brister i myndighetens rutiner för registrering och hantering av allmänna handlingar, inaktivitet i ärenden samt långsam handläggning.

Samtliga ärenden avslutades inom den enligt verksamhetsmålet utsatta tiden.

4 SKADESTÅND INKLUSIVE RÄTTEGÅNGAR

4.1 ALLMÄNNA UPPGIFTER

	2018	2017	2016
<i>Ingående balans</i>	2 484	1 419	833
<i>Inkomna ärenden</i>	3 923	9 014	3 446
<i>Antal ärenden att handlägga</i>	6 407	10 433	4 279
<i>Avgjorda ärenden</i>	5 325	7 949	2 860
<i>Utgående balans</i>	1 082	2 484	1 419

Av samtliga ärenden som kommit in under året har skadeståndsärenden utgjort 50,2 procent.

I Justitiekanslerns verksamhetsplan anges följande specifika mål för myndighetens skadereglering:

- Justitiekanslern ska även fortsättningsvis sträva efter att förenkla handläggningen. Handlingar eller muntliga upplysningar kan t.ex. inhämtas mera formlöst varvid dokumentation sker i akten.
- Kvalitetssäkring ska ske genom att ytterligare någon handläggare eller en byråchef vid behov deltar i beredningen av ärendet.
- Handläggningstiden för ett ärende bör inte överstiga tolv månader.
- När ett ärende har överlämnats hit från en annan myndighet gäller tidsmålen enligt ovan för handläggningstiden här men om den enskilde redan har fått vänta länge på besked ska detta särskilt beaktas.
- För att korta handläggningstiderna ska enkla ärenden kunna avslutas med frångående av turordningsprincipen.
- Ärenden som i huvudsak avser långsam handläggning ska handläggas med förtur.

I Justitiekanslerns verksamhetsplan anges följande specifika mål för myndighetens ärenden om ersättning enligt frihetsberövandelagen:

- Handläggningstiden för ett ärende bör inte överstiga fyra månader.

I Justitiekanslerns verksamhetsplan anges följande specifika mål för rättegångar:

- Justitiekanslerns insats som företrädare för staten i rättegång ska kännetecknas av högsta kvalitet i arbetet med förberedelse och utförande av talan. Justitiekanslern ska medverka till att föra målen framåt. Kvalitetssäkring ska ske genom att ytterligare någon handläggare eller en byråchef vid behov deltar i förberedelsen och vid rättegången. Externa ombud ska även fortsättningsvis anlitas endast i undantagsfall.

Av de under 2018 inkomna ärendena avsåg 1 939 anspråk på ersättning enligt frihetsberövandelagen, 1 946 anspråk på ersättning enligt skadestånd- eller personuppgiftslagen, Europakonventionen m.m. och 38 under året anhängiggjorda rättegångar.

Det uppsatta målet för skadeståndsanspråk uppnåddes i så gott som samtliga ärenden. Vid årsskiftet fanns endast sju skaderegleringsärenden äldre än tolv månader och 14 ärenden avseende ersättning vid frihetsinskränkning äldre än fyra månader.

4.2 ERSÄTTNING TILL FRIHETSBERÖVADE M.M.

Anspråken på ersättning enligt frihetsberövandelagen utgjorde 24,8 procent av det totala antalet inkomna ärenden under året. Under 2018 avgjordes 1 972 sådana ärenden. Ersättning beviljades helt eller delvis i närmare 90 procent av fallen.

Totalt betalades under året 82 859 tkr inkl. ombudskostnader och ränta ut i ersättning enligt frihetsberövandelagen. Dessa ersättningar har belastat anslaget 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m. Utbetalningar av belopp överstigande 100 tkr har skett i 111 ärenden under året. I 31 av dessa ärenden har ersättningen överstigit 200 tkr. De högsta beloppen som under året har beslutats i ett ärende är 12 630 tkr (i vilket sökanden tidigare genom delbeslut beviljats 5 500 tkr under

2017) samt delbeslut om 4 500 tkr och 650 tkr. Dessa ärenden var inte avslutade vid årets utgång.

Justitiekanslern har, efter rekvisition, betalat ut 6 481 tkr till Polismyndigheten. Detta belopp avser ersättningar enligt 8 § frihetsberövandelagen, dvs. ersättning för person- och sakskador vid laglig våldsanvändning.

I tabellen nedan redovisas totala ersättningsbelopp m.m. för de tre senaste åren.

	2018	2017	2016
<i>Avslutade ärenden</i>	1 972	1 691	1 874
<i>Ärenden där ersättning utbetalats</i>	1 754	1 473	1 685
<i>Utbetalt belopp tkr</i>	82 859	59 833	61 388
<i>Varav ombudskostnader tkr</i>	2 024	1 606	2 183

4.3 ERSÄTTNING ENLIGT SKADESTÅNDSLAGEN M.M.

Inledning

Utöver anspråk på ersättning vid frihetsinskränkning, ärenden gällande uppgiftssamlingen Kringresande (se punkten 4.4 nedan) och rättegångar (se punkten 4.5 nedan) registrerades under året 942 anspråk grundade på främst skadeståndslagen och Europakonventionen samt 82 anspråk grundade på påstående om felaktig personuppgiftsbehandling. Justitiekanslern har under året avgjort 1 137 sådana skadeståndsärenden. Ersättning beviljades i 14,5 procent av fallen.

Justitiekanslern har i dessa ärenden uppdragit åt någon annan myndighet att betala ut beslutad ersättning med sammanlagt 7 806 tkr exklusive ränta, varav 5 499 tkr avser ett ärende där Justitiekanslern uppdragit åt Domstolsverket att betala ut skadestånd med anledning av rättegångsfel.

Vissa ytterligare ekonomiska uppgifter som hänför sig till rättegångar redovisas i avsnitt 7.

Några intressanta skadeståndsärenden

Beslut som Justitiekanslern bedömer vara av allmänt intresse publiceras på Justitiekanslerns webbplats. I årsredovisningen redovisas några av dessa beslut för att ge en samlad bild av vad som kan vara av allmänt intresse och även vanligt förekommande inom den frivilliga skaderegleringen.

Mervärdesskatt på posttjänster. Justitiekanslern har under 2018 handlagt drygt 80 delvis likartade ärenden med ersättningskrav mot staten som grundat sig på att betalning av mervärdesskatt på posttjänster har skett i strid med EU-rätten. Sökandena åberopade rätt till skadestånd på unionsrättslig grund, alternativt rätt till återbetalning av skatt med stöd av EU-rätten. Kraven har uppskattningsvis uppgått till flera hundra miljoner kronor och ränta. Justitiekanslern har avböjt att reglera

samtliga krav på ersättning om återbetalning av skatt med hänvisning till att sådana krav inte omfattas av de anspråk som Justitiekanslern kan pröva inom ramen för sin frivilliga skadereglering. Justitiekanslern har vidare avslagit anspråken om unionsrättsligt skadestånd, bl.a. på den grunden att det följer av EU-rätten att sökandena i första hand ska försöka få ersättning från leverantören av posttjänster på civilrättslig väg. Anspråken har resulterat i en talan mot staten, se avsnitt 4.5.

Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Förvaltningsrätten i Stockholm, påstående om överträdelse av artiklarna 8 och 13 i Europakonventionen samt bestämmelserna i 2 kap. 6 och 20–21 §§ regeringsformen vid bevissäkring i privatbostad. Två personer begärde ideellt skadestånd av staten och gjorde gällande att genomsökningen av deras bostäder utgjort intrång i deras rätt till skydd för hem och privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen. De gjorde även gällande att deras rätt till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 13 i Europakonventionen hade åsidosatts. Genomsökningen av deras bostäder hade dessutom skett i strid med bestämmelserna i 2 kap. 6 och 20–21 §§ regeringsformen. Justitiekanslern har avslagit deras anspråk med motiveringen att det inte visats att det hade skett någon överträdelse av artikel 8 i Europakonventionen och bestämmelserna i 2 kap. 6 och 20–21 §§ regeringsformen. Enligt Justitiekanslern kan sökandena fortfarande ha möjlighet att vända sig till förvaltningsrätten, begära att få ta del av bevissäkringsdomarna och sedan överklaga dessa. Om bevissäkringsdomarna anses ha vunnit laga kraft kan det inte uteslutas att en prövning skulle kunna ske genom användning av extraordinära rättsmedel. Under alla omständigheter har sökandena, genom den prövning av anspråket som har skett enligt artikel 8 Europakonventionen, haft tillgång till ett effektivt rättsmedel. Något åsidosättande av artikel 13 i Europakonventionen har därför inte skett.

Kriminalvården, oriktigt utlämnande av en skrivelse som omfattats av sekretess. En skrivelse som en intagen (sökanden) skrivit med anledning av en upprättad rapport om misskötsamhet lämnades senare, tillsammans med beslutet avseende misskötsamhet, ut till en annan intagen. Detta ledde till att sökanden blev hotad av medintagna på anstalten. Justitiekanslern har utgått från att skrivelsen omfattats av sekretess och att utlämnandet hade skett av oaktsamhet. Röjandet av de sekretessbelagda uppgifterna har innefattat ett brott mot tystnadsplikten. Justitiekanslern har tillerkänt sökanden ersättning med skäliga 10 000 kr för kränkning enligt skadeståndslagen.

Regeringskansliet, fråga om upphovsrättsintrång. I en bilaga till ett delbetänkande och även på Regeringskansliets hemsida fanns ett fotografi. Justitiekanslern har funnit att Regeringskansliet, utan att först införskaffa en rätt att använda fotografiet och utan att nämna upphovsmannens namn, har utnyttjat fotografiet genom att framställa exemplar av det och genom att göra det tillgängligt för allmänheten via sin webbplats. Eftersom Regeringskansliet utnyttjat fotografiet i strid med upphovsrättslagen har det uppkommit ett ersättningsansvar för staten. Justitiekanslern har tillerkänt fotografens bolag, som innehade de ekonomiska rättigheterna, ersättning för utnyttjandet med 10 000 kr och fotografen med 4 000 kr för skada p.g.a. utebliven namnpublicering.

Tullverket och Åklagarmyndigheten, långsam handläggning av en förundersökning, överträdelse av rätt till domstolsprövning inom skälig tid. Vid Tullverkets transportkontroll av ett fordon anhölls två personer misstänkta för smuggling av

alkoholvaror. En större mängd alkoholvaror togs i beslag. Tullverket genomförde förundersökningen, som tog ca fyra år och två månader i anspråk. Under mer än tre års tid företogs inga utredningsåtgärder. Ärendet var inte särskilt komplicerat och de misstänkta hade inte bidragit till att handläggningen fördröjts. Justitiekanslern har funnit att handläggningen har innefattat en överträdelse av sökandenas rätt till domstolsprövning inom skälig tid enligt artikel 6.1 i Europakonventionen och tillerkänt dem ersättning för ideell skada med 10 000 kr var. Justitiekanslern har gjort bedömningen att handläggningen av förundersökningen även har inneburit ett sådant oacceptabelt dröjsmål att det är att betrakta som fel eller försummelse enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen. Sökandena fick däremot inte ersättning för beslagtagna alkoholvaror eftersom de hade blivit otjänliga redan innan ett skadeståndsgrundande dröjsmål ansågs ha uppstått.

Skatteverket, felaktig registrering av en person som avliden i folkbokföringsregistret. En person angav i en anmälan om flytt till Sverige att hon var änka och bifogade en dödsattest avseende maken. Av misstag registrerade Skatteverket sökanden som avliden i folkbokföringsregistret i stället för maken. Justitiekanslern har funnit att Skatteverket genom den felaktiga registreringen av sökanden som avliden har ådragit staten skadeståndsskyldighet enligt 48 § personuppgiftslagen och tillerkänt henne ersättning för kränkning med 20 000 kr.

Polismyndigheten, långsam handläggning av en förundersökning, överträdelse av rätt till domstolsprövning inom skälig tid. Den totala handläggningstiden för prövningen av brottsanklagelserna mot en person uppgick till närmare fyra år och två månader. Av den tiden avsåg ca tre år och tio månader handläggning av förundersökningen. Utredningen var varken omfattande eller särskilt komplicerad och tidsutdräkten berodde inte heller på personens eget agerande. Hos Polismyndigheten förekom två längre perioder av inaktivitet då inga utredningsåtgärder verkar ha vidtagits. Justitiekanslern har funnit att handläggningen har innefattat en överträdelse av sökandens rätt till domstolsprövning inom skälig tid enligt artikel 6.1 i Europakonventionen och tillerkänt honom ersättning för ideell skada med 25 000 kr.

4.4 ANSPRÅK MED ANLEDNING AV UPPGIFTSSAMLINGEN KRINGRESANDE

Under 2015 ansökte elva personer om stämning mot staten med anledning av att de funnits med i uppgiftssamlingen Kringresande. De yrkade att de skulle tillerkännas ersättning med 30 000 kr per person utöver tidigare beslutad ersättning. Tingsrätten biföll käromålen. Justitiekanslern överklagade till hovrätten som fastställde tingsrättens dom. Justitiekanslern valde att inte överklaga domen, vilket innebar att staten skulle betala ytterligare 30 000 kr till var och en av de elva kändandena.

Hovrättens dom gällde endast de elva kändandena i målet. I ett principbeslut den 24 maj 2017 fann Justitiekanslern att en konsekvens av hovrättens dom var att alla som funnits med i uppgiftssamlingen hade rätt till ersättning med sammanlagt 35 000 kr. Detta eftersom det inte i efterhand var möjligt att göra någon individuell bedömning av etnicitetsfrågans betydelse i det enskilda fallet.

Under 2017 inkom 6 209 ersättningsanspråk från enskilda och Justitiekanslern avgjorde 4 856 av dessa ärenden. I 2 813 ärenden beviljades ersättning. Under 2018 inkom ytterligare 921 ersättningsanspråk från enskilda och Justitiekanslern har under året avgjort 2 184 sådana ärenden. I 364 ärenden har ersättning beviljats. Justitiekanslern har uppdragit åt Polismyndigheten att se till att beloppen betalas ut.

Det sammanlagda ersättningsbeloppet i de ärenden där ersättning har beviljats under åren 2017 och 2018 överstiger 110 mnkr.

4.5 RÄTTEGÅNGAR

Inledning

Under året registrerades 38 nya ärenden där enskilda väckt talan mot staten vid domstol. Elva av dessa ärenden avsåg anspråk som dessförinnan hade prövats av Justitiekanslern. Tre av dessa elva ärenden avsåg ersättning enligt frihetsberövdandelagen där den enskilde var missnöjd med Justitiekanslerns beslut. Resterande åtta ärenden avsåg beslut där Justitiekanslern prövat anspråk på ersättning enligt andra bestämmelser. Övriga 27 ärenden avsåg ärenden där den enskilde vände sig direkt till domstol.

32 rättegångsänden avslutades under året. Nio av dessa ärenden har hos Justitiekanslern avslutats genom att en annan myndighet fått i uppdrag att föra statens talan. I övriga 23 ärenden har Justitiekanslern fört statens talan. I tre ärenden av dessa har förlikning träffats, i sex ärenden har kändanden återkallat sin talan och i två fall har kändandens talan helt eller delvis bifallits av domstolen. I övriga tolv ärenden, varav två gällande frihetsberövdandelagen, har käromålen lämnats utan bifall eller avvisats.

Staten har i dessa rättegångar företrätts av anställda hos Justitiekanslern.

Principiellt intressanta rättegångar

Domar som vunnit laga kraft

Preskriberat anspråk avseende ett frihetsberövande? En person väckte talan och begärde bl.a. att staten skulle utge lidandeersättning avseende ett frihetsberövande. Personen var frihetsberövad respektive ålagd anmälningsskyldighet under 2003 och 2004 och fick 35 000 kr i lidandeersättning efter att ha lämnat in sitt anspråk till Justitiekanslern den 25 april 2014. Justitiekanslern invände att en del av anspråket som avsåg tiden före den 25 april 2004 var preskriberat. Sedan tingsrätten och hovrätten ogillat käromålet, fann Högsta domstolen i dom den 11 oktober 2018, mål nr T 5031-17, att käromålet skulle ogillas och förklarade att preskriptionstiden för anspråk enligt frihetsberövdandelagen börjar löpa successivt, dag för dag, under den tid som frihetsberövandet eller tvångsåtgärden pågick.

Avregistrerat svenskt medborgarskap. En person väckte talan mot staten och yrkade skadestånd på grund av att hans svenska medborgarskap under många år hade varit avregistrerat i strid med 2 kap. 7 § andra stycket regeringsformen (jfr NJA 2014 s. 323). Justitiekanslern hade tidigare, inom ramen för sin frivilliga skadereglering, tillerkänt kändanden ersättning för ideell skada med 100 000 kr men

denne ansåg att skadeståndet skulle vara högre. Staten bestred käromålet. Efter prövning i tingsrätten bestämde hovrätten skadeståndet till 150 000 kr. Staten överklagade till Högsta domstolen, som avslog statens överklagande. Domstolen gjorde vissa uttalanden beträffande frågan om preskription och om skadeståndets storlek, NJA 2018 s. 103.

Pågående mål

Preskriberade skattefordringar? Ett konkursbo väckte talan mot staten och anförde bl.a. att Kronofogdemyndigheten förmått boet att betala vissa skatter trots att skattefordringarna varit preskriberade. Konkursboet begärde i första hand att beloppen skulle betalas tillbaka på den grunden att betalningarna saknat rättslig grund. Staten motsatte sig detta och menade bl.a. att skattefordringarna inte hade varit preskriberade. Konkursboets talan övertogs senare av ett bolag. Sedan en fråga om rättegångshinder avgjorts i Högsta domstolen (NJA 2016 s. 933) ogillade tingsrätten bolagets talan. Tingsrätten fann bl.a. att skattefordringarna inte varit preskriberade när betalningarna ägde rum. Domen har överklagats av bolaget till hovrätten, som har meddelat prövningstillstånd. Huvudförhandling är planerad till maj 2019.

Mervärdesskatt på posttjänster. År 2014 väckte en bank talan mot staten och begärde med stöd av unionsrätten återbetalning av skatt alternativt unionsrättsligt skadestånd. Banken gjorde gällande att staten brutit mot unionsrätten genom att inte lagstifta om det EU-rättsliga undantaget för mervärdesskatt på köp av vissa posttjänster. Staten yrkade avvisning av bankens begäran om återbetalning av skatt med hänvisning till att tingsrätten inte borde vara behörig att pröva denna talan. Högsta domstolen har avslagit statens avvisningsyrkande och fastslagit att allmän domstol är behörig att pröva bankens talan om kompensation för erlagd mervärdesskatt (NJA 2017 s. 589). Bankens anspråk mot staten uppgår numera till drygt 580 mnkr med ränta och motsvarar kostnader för mervärdesskatt som banken har betalat på köp av posttjänster från postleverantören. Staten har begärt att tingsrätten ska avgöra målet genom mellandom och banken har begärt att tingsrätten ska inhämta ett förhandsavgörande från EU-domstolen i en viss fråga.

Ersättningslagen. Ett antal personer väckte talan mot staten och begärde skadestånd. De anförde sammanfattningsvis att utformningen av lagen (2012:663) om ersättning på grund av övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall (ersättningslagen) och Ersättningsnämndens tillämpning av lagen hade inneburit en kränkning av deras rätt till domstolsprövning och effektivt rättsmedel enligt artiklarna 6 och 13 i Europakonventionen. Statens inställning var att Europakonventionen inte hade åsidosatts och att det inte skulle utgå något skadestånd. Tingsrätten ogillade skadeståndsanspråken. Flertalet av kändarna överklagade sina domar. Hovrätten fastställde tingsrättens dom samt avvisade talan i viss del. Domen har överklagats till Högsta domstolen.

Verkställighet i Sverige av en kinesisk dom. En person hade dömts till ett långt fängelsestraff i Kina men verkställde de sista åren av sitt straff i svenskt fängelse. Personen väckte talan mot staten och begärde fastställande av att staten var ersättningsskyldig för de skador han har drabbats av till följd av den verkställighet som ägde rum i Sverige. Han menade att den svenska staten, genom att tillåta verkställighet av domen här trots att den var resultatet av en orättvis rättegång i Kina,

har brutit mot Europakonventionen. Han menade också att han är oskyldigt dömd i Kina. Staten bestred käromålet. Tingsrätten lämnade käromålet utan bifall och hovrätten fastställde domen. Domen har överklagats till Högsta domstolen.

Överträdelser av Europakonventionen och regeringsformen? Talma sameby ansökte om stämning mot staten. Samebyn begärde ideellt skadestånd av staten och anförde sammanfattningsvis att Sveriges inkorporering och tillämpning av förlängningen av 1972 års Renbeteskonvention (perioden 2002–2005) hade åsidosatt samebyns rätt till egendomsskydd, rätt till en rättvis rättegång samt förbudet mot diskriminering enligt Europakonventionen och regeringsformen. Statens inställning var att samebyns rättigheter inte hade åsidosatts och att något skadestånd inte skulle utgå. Tingsrätten biföll samebyns talan. Staten har överklagat tingsrättens dom till hovrätten, som meddelat prövningstillstånd.

Skälig ersättning för ett mycket långt frihetsberövande. En person väckte talan och begärde ersättning av staten med anledning av att han varit frihetsberövad i tre år och fem månader. Justitiekanslern hade tidigare tillerkänt personen viss ersättning för lidande enligt frihetsberövandelagen. Käranden ansåg att ersättningen inte var skälig på grund av att bl.a. publicitet och restriktioner inte hade beaktats samt menade att frihetsberövandet också inneburit en överträdelse av Europakonventionen. Vidare begärdes ersättning för förlorad arbetsförtjänst eller intrång i näringsverksamhet. Staten bestred käromålet. Tingsrätten biföll talan i fråga om ytterligare lidandeersättning, men avtog yrkandet om ersättning för förlorad arbetsförtjänst eller intrång i näringsverksamhet. Både käranden och staten har överklagat domen. Hovrätten har meddelat prövningstillstånd.

Ersättningsgilla utgifter till följd av ett frihetsberövande? En person ansökte om stämning mot staten och begärde ersättning bl.a. för att han inte hade kunnat åka på en semesterresa under en tid då han var frihetsberövad och att han var tvungen att köpa en ny flygbiljett för att ta sig till semesterorten. Staten motsatte sig käromålet med invändningen att det som käranden begärde ersättning för inte utgör ersättningsgilla utgifter enligt frihetsberövandelagen. Tingsrätten ogillade talan i denna del. Domen överklagades till hovrätten som biföll käromålet. Staten har överklagat domen till Högsta domstolen.

Jämkning på grund av eget beteende. En person som varit frihetsberövad begärde ersättning för lidande hos Justitiekanslern enligt frihetsberövandelagen. Justitiekanslern avtog hans begäran på den grunden att hans eget beteende i väsentlig omfattning föranlett att han blev frihetsberövad. Personen väckte talan mot staten och begärde ersättning för lidande. Staten bestred käromålet. Tingsrätten lämnade käromålet utan bifall. Käranden överklagade domen till hovrätten som biföll käromålet i februari 2019.

Rätten till en rättvis rättegång enligt regeringsformen. Skatteverket hade fattat ett eftertaxeringsbeslut som hade överklagats både av den enskilde och av det allmänna ombudet hos Skatteverket. Skatteverket hade rättidsprövat det allmänna ombudets överklagande, vilket den enskilde menade hade skett för sent, och domstolarna har därefter ansett sig bundna av Skatteverkets ställningstagande. Någon domstolsprövning av den enskildes invändningar mot Skatteverkets rättidsprövning har inte skett. Den enskilde ansökte om stämning mot staten och begärde ide-

ellt skadestånd under påstående att hans rätt till en rättvis rättegång enligt regeringsformen har kränkts. Staten motsatte sig talan i ett svaromål som lämnades in i slutet av januari 2019.

Överträdelse av den unionsrättsliga etableringsfriheten? Ett energibolag framställde krav på skadestånd avseende ren förmögenhetsskada mot staten i form av ett utkast till en stämningsansökan. Bolagets skadeståndsanspråk uppgick till drygt en miljard kronor samt ränta och grundades på både unionsrätten och skadeståndslagen. Bolaget åberopade i huvudsak att staten – genom att riksdagen införde och Högsta förvaltningsdomstolen respektive kammarrätten tillämpade lagbestämmelser om förbud mot ränteavdrag – har överträtt den unionsrättsliga etableringsfriheten. Bolaget gjorde också gällande att Högsta förvaltningsdomstolens vägran att begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen innebar en överträdelse av unionsrätten. Justitiekanslern underrättade bolaget att staten motsatte sig de framställda kraven. Bolaget har väckt talan mot staten och vidhållit sina krav.

5 TRYCK- OCH YTTRANDEFRIHET INKLUSIVE RÄTTEGÅNGAR

5.1 ALLMÄNNA UPPGIFTER

	2018	2017	2016
<i>Ingående balans</i>	51	16	11
<i>Inkomna ärenden</i>	317	295	263
<i>Antal ärenden att handlägga</i>	368	311	274
<i>Avgjorda ärenden</i>	308	260	258
<i>Utgående balans</i>	60	51	16
<i>Inledda förundersökningar</i>	19	37	12
<i>Väckta åtal</i>	4	6	5

Av samtliga ärenden som kommit in under året har tryck- och yttrandefrihetsärenden utgjort 4,1 procent.

I Justitiekanslerns verksamhetsplan anges följande specifika mål för myndighetens tryck- och yttrandefrihetsärenden:

- Beslut huruvida förundersökning ska inledas bör meddelas snarast och senast inom en månad från det att ärendet kom in till myndigheten, eller inom den kortare tid som krävs för att de frister som gäller för t.ex. preskription och beslag inte ska överskridas. Justitiekanslern ska ha ett fortsatt nära samarbete med de åklagare som verkställer inledda förundersökningar och bistår med att utföra åtalet i domstol. Justitiekanslern ska liksom tidigare biträda handläggande åklagare vid rättegång.

I likhet med tidigare år har en stor del av de inkomna anmälningarna avsett publiceringar som inte omfattas av grundlagsskydd. Det gäller bl.a. publiceringar på internet där webbplatsen inte omfattas av den s.k. databasregeln i 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen.

I så gott som samtliga fall har beslut i frågan om förundersökning ska inledas fattats inom en månad från att anmälan kom in till myndigheten.

5.2 FÖRUNDERSÖKNINGAR OCH RÄTTEGÅNGAR

Inledning

Justitiekanslern inledde under 2018 förundersökning angående hets mot folkgrupp i nio ärenden. Tre av förundersökningarna lades under året ned medan övriga fortfarande pågår. Åtal väcktes för ytterligare brott i ett pågående mål om hets mot folkgrupp. Förundersökning inleddes också i fem ärenden angående brott mot det s.k. efterforskningsförbudet. I ett av ärendena lades förundersökningen ned, i de övriga pågår utredningen. Vidare väckte Justitiekanslern under 2018 åtal i två ärenden från 2017 om brott mot efterforskningsförbudet. Förundersökning inleddes i tre ärenden om brott mot tystnadsplikt. Två av förundersökningarna lades ned men en pågår fortfarande. Justitiekanslern inledde under året förundersökning även i ett ärende om förtal och i ett ärende om underlåtenhet att utse och anmäla ansvarig utgivare för radioprogram. I förtalsärendet pågår förundersökning fortfarande, men i det andra ärendet lades förundersökningen ned. Åtal väcktes däremot i ett äldre ärende om underlåtenhet att utse och anmäla ansvarig utgivare för radioprogram.

Principiellt intressanta rättegångar

Domar som vunnit laga kraft

Göteborgs tingsrätt meddelade den 24 april 2018 dom i ett mål angående yttrandefrihetsbrottet *hets mot folkgrupp*. Åtalet avsåg yttranden, bilder och omslag till CD-skivor som publicerats på en webbplats. Tingsrätten dömde den tilltalade för hets mot folkgrupp, vid tio tillfällen, och påföljden bestämdes till villkorlig dom med dagsböter.

Örebro tingsrätt meddelade den 19 oktober 2018 dom i ett mål angående yttrandefrihetsbrottet *hets mot folkgrupp* med anledning av material som publicerats på en webbplats. Tingsrätten dömde den ansvarige utgivaren för webbplatsen för 61 fall av hets mot folkgrupp. Den tilltalade frikändes från 46 åtalpunkter. Påföljden bestämdes till villkorlig dom och dagsböter. Den tilltalade överklagade domen och Justitiekanslern anslutningsöverklagade. Göta hovrätt avskrev den 14 december 2018 målet efter att den tilltalade återkallat sitt överklagande.

Göteborgs tingsrätt meddelade den 12 december 2018 dom i ett mål angående tryckfrihetsbrottet *hets mot folkgrupp*. Åtalet avsåg en person som i anslutning till en balkong hängt upp en svart-vit-röd flagga med nazistmotiv i form av ett hak-kors. Tingsrätten dömde den tilltalade i enlighet med åtalet och bestämde påföljden till dagsböter.

Pågående mål

I mars 2018 väckte Justitiekanslern åtal vid Sundsvalls tingsrätt mot en person för brott mot efterforskningsförbudet. Enligt åtalet har ordföranden i en överförmyndarnämnd vid ett möte med en god mans- och förvaltarförening efterforskat vem i

föreningen som har lämnat uppgifter om överförmyndarnämnden till en tidning. Huvudförhandling har hållits och dom kommer att meddelas den 19 februari 2019.

Eskilstuna tingsrätt meddelade den 20 februari 2018 beslut att avvisa ett åtal för tryckfrihetsbrottet *hets mot folkgrupp* eftersom det inte kunde anses klarlagt att preskription inte hade inträtt. Åtalet avsåg att en person på ett torg skulle ha hissat en flagga med nazistmotiv i form av ett hakkors. Svea hovrätt undanröjde tingsrättens beslut och återförvisade målet till tingsrätten. Högsta domstolen har därefter meddelat prövningstillstånd i fråga om beviskravet för Justitiekanslern vid en invändning om att åtal inte väckts i tid enligt tryckfrihetsförordningen.

Värmlands tingsrätt meddelade den 16 oktober 2018 dom i ett mål angående *brott mot efterforskningsförbudet*. Åtalet avsåg en bibliotekschef som vid telefonsamtal med en journalist frågat vem som lämnat uppgifter till en tidning. Tingsrätten dömde den tilltalade i enlighet med åtalet och bestämde påföljden till dagsböter. Hovrätten för Västra Sverige beslutade den 20 november 2018 att meddela prövningstillstånd.

Justitiekanslern väckte i december 2018 åtal vid Helsingborgs tingsrätt mot två personer för *underlåtenhet att utse alternativt anmäla ansvarig utgivare*. Personerna har enligt åtalet bedrivit sändningsverksamhet av radioprogram via en webbplats. Sändningsverksamheten har avsett direktsända program som på särskild begäran har tillhandahållits till allmänheten. Personerna har uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåtit att i första hand utse utgivare för sändningarna eller i andra hand anmäla vem som utsetts till utgivare för sändningarna till Myndigheten för press, radio och tv, trots att så borde ha skett.

6 RÄTTSHJÄLP INKLUSIVE RÄTTEGÅNGAR

6.1 ALLMÄNNA UPPGIFTER

	2018	2017	2016
<i>Ingående balans</i>	62	81	45
<i>Inkomna ärenden</i>	2 058	1 897	2 749
<i>Antal ärenden att handlägga</i>	2 120	1 978	2 794
<i>Avgjorda ärenden</i>	2 045	1 916	2 713
<i>Utgående balans</i>	75	62	81

Av samtliga ärenden som kommit in under året har rättshjälpsärenden utgjort 26,3 procent.

Justitiekanslerns uppgifter inom detta verksamhetsområde regleras i 45 § rätts-hjälpslagen (1996:1619), 8 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde samt i lagen (2005:73) om rätt för Justitiekanslern att överklaga vissa beslut.

I Domstolsverkets föreskrifter om rättshjälp (DVFS 2012:15) finns bestämmelser om när domstolar och vissa andra myndigheter ska underrätta Justitiekanslern om beslut angående rättshjälp m.m. Det rör sig bl.a. om vissa beslut där rättshjälp har

beviljats, beslut om byte av rättshjälpsbiträde och beslut i första instans genom vilket bl.a. ett rättshjälpsbiträde eller en offentlig försvarare har erhållit en sammanlagd ersättning om minst 150 000 kr inklusive mervärdesskatt.

I Justitiekanslerns verksamhetsplan anges följande specifika mål för rättshjälpsärenden:

- Justitiekanslern ska bidra till en enhetlig rättspraxis på området.

Under året har Justitiekanslern överklagat beslut angående rättshjälp m.m. i 41 ärenden. Överklagandena har avsett bl.a. frågan om rättshjälp ska beviljas, ersättningar till offentliga försvarare m.fl., så kallade förhandsbesked till långväga försvarare m.fl. och frågan om ersättningsgaranti ska beviljas.

Justitiekanslern har under 2018 på begäran av domstolar och Rättshjälpsnämnden yttrat sig i 122 ärenden.

7 ÖVRIGA RÄTTEGÅNGAR

7.1 ALLMÄNNA UPPGIFTER

	2018	2017	2016
<i>Ingående balans</i>	1	1	1
<i>Inkomna ärenden</i>	2	1	1
<i>Antal ärenden att handlägga</i>	3	2	2
<i>Avgjorda ärenden</i>	0	1	1
<i>Utgående balans</i>	3	1	1

I Justitiekanslerns verksamhetsplan anges följande specifika mål för rättegångar:

- Justitiekanslerns insats som företrädare för staten i rättegång ska kännetecknas av högsta kvalitet i arbetet med förberedelse och utförande av talan. Justitiekanslern ska medverka till att föra målen framåt. Kvalitetssäkring ska ske genom att ytterligare någon handläggare eller en byråchef vid behov deltar i förberedelsen och vid rättegången. Externa ombud ska även fortsättningsvis anlitas endast i undantagsfall.

Rättegångar i ärenden angående skadestånd, tryck- och yttrandefrihet samt rättshjälp redovisas under respektive avsnitt. I detta avsnitt redovisas övriga rättegångar som bl.a. avser avtalstvister och äganderättstvister.

7.2 MÅLET GIRJAS SAMEBY MOT STATEN

På talan av Girjas sameby fastställde Gällivare tingsrätt i dom bl.a. att samebyn i förhållande till staten ensam har rätt till småviltsjakt och fiske inom samebyns område. Staten överklagade domen. Hovrätten fastställde tingsrättens dom i den del som avsåg att samebyn har bättre rätt än staten till jakt efter småvilt och till fiske inom samebyns område. Däremot ogillades samebyns yrkande om rätt att utan statens samtycke upplåta rätt till småviltsjakt och till fiske. Hovrätten uttalar

att bestämmelserna om att det ankommer på länsstyrelsen att pröva frågor om upplåtelse av rätt till jakt och fiske inom det aktuella området inte strider mot de grundlagsfästa skydden för egendom och mot diskriminering eller mot svenska regler om urfolks rättigheter. Sedan domen överklagats av båda parterna har Högsta domstolen meddelat prövningstillstånd. Huvudförhandling är planerad att hållas den 2 september – 4 oktober 2019.

7.3 TALAN MOT STATEN VID AMERIKANSK DOMSTOL

Svenska staten blev i juli 2018 stämd i den amerikanska domstolen District Court for the District of Columbia av en ättling till en person kallad White Fox tillhörande den nordamerikanska ursprungsbefolkningen Pawnee. Talan gäller bättre rätt till ett antal föremål som sägs härröra från White Fox och som i dag är del av Statens museer för världskulturs samlingar. Staten har den 28 december 2018 lämnat in svaromål och begärt att talan ska avvisas med hänsyn till den statsrättsliga immuniteten.

7.4 VISSA EKONOMISKA UPPGIFTER

Kostnaderna för staten i samband med rättegångar har under året uppgått till sammanlagt 1 904 tkr. Härav utgör kostnaderna för ombudsarvode i mål där Justitiekanslern har anlitat advokat 1 894 tkr.

Under 2018 har Justitiekanslern erhållit ersättning avseende rättegångskostnader från motparter med 1 274 tkr inklusive ränta.

8 ÖVRIGA ÄRENDESLAG

8.1 ALLMÄNNA UPPGIFTER

	2018	2017	2016
<i>Ingående balans</i>	76	76	45
<i>Inkomna ärenden</i>	323	342	380
<i>Antal ärenden att handlägga</i>	399	418	425
<i>Avgjorda ärenden</i>	354	342	349
<i>Utgående balans</i>	45	76	76

Av samtliga ärenden som kommit in under året har Övriga ärendeslag utgjort 4,1 procent.

Verksamhetsområdet Övriga ärendeslag innefattar ärenden som redovisas under ärendegrupperna Justitiekanslerns egen verksamhet, Integritet, Advokatärenden och Remisser.

I Justitiekanslerns verksamhetsplan anges följande specifika mål gällande advokatärenden respektive remisser:

- Justitiekanslern ska granska advokatsamfundets disciplinverksamhet genom att påkalla åtgärd eller överklaga beslut i de fall det från allmän synpunkt framstår som motiverat att ingripa.
- Justitiekanslerns remissvar ska bidra till att ny lagstiftning håller hög kvalitet. Remisser som behandlar Justitiekanslerns kärnområden ska prioriteras. Det gäller främst förslag som innefattar frågor om integritet, offentlighet och sekretess, tryck- och yttrandefrihet, skadeståndsrätt samt grundläggande fri- och rättigheter.

8.2 JUSTITIEKANSLERNS EGEN VERKSAMHET

Under ärendegruppen Justitiekanslerns egen verksamhet registreras ärenden som rör organisation, budget, personal, lokaler, utlämnande av allmänna handlingar, arkivfrågor och information. Totalt har 144 ärenden registrerats under 2018.

8.3 INTEGRITET

Justitiekanslerns uppgifter på detta verksamhetsområde regleras i kreditupplysningslagen (1973:1173) och inkassolagen (1974:182). Under 2018 inkom 38 ärenden enligt de nämnda lagarna.

8.4 ADVOKATÄRENDEN

Justitiekanslerns uppgifter och befogenheter vad gäller tillsynen över advokatväsendet regleras i 8 kap. rättegångsbalken och i stadgarna för Sveriges advokatsamfund. Syftet med Justitiekanslerns verksamhet är primärt att bidra till ett gott förtroende för advokatväsendet. Tillsynen utövas genom bevakning av advokatsamfundets disciplinverksamhet.

Justitiekanslern har under året fått in och granskat beslut och i förekommande fall akter och andra handlingar från styrelsen, prövningsavdelningarna och disciplinnämnden i sådana ärenden där någon åtgärd mot en ledamot av samfundet har ifrågasatts. Några klagomål har också kommit in direkt till Justitiekanslern från enskilda. Justitiekanslern har inte påkallat åtgärd i något advokatärende under året.

8.5 REMISSER

Under året har 96 remisser kommit in och 115 remissyttranden avgetts. Nio remissärenden fanns i balans vid årets slut.

Tretton av remissyttrandena, vilka bedömts vara av särskilt intresse, har lagts ut på Justitiekanslerns webbplats under 2018:

- Behandling av personuppgifter vid Försvarmakten och Försvarets radioanstalt (SOU 2018:63)
- Rättssäkerhetsgarantier och hemliga tvångsmedel (SOU 2018:61)

- För barnets bästa? Utredningen om tvångsåtgärder mot barn i psykiatrisk tvångsvård (SOU 2017:111)
- Beslag och husrannsakan – ett regelverk för dagens behov (SOU 2017:100)
- Klarlagd identitet – om utlänningars rätt att visas i Sverige, inre utlänningskontroller och missbruk av resehandlingar (SOU 2017:93)
- Tidiga förhör – nya bevisregler i brottmål (SOU 2017:98)
- Skatteverkets promemoria Några frågor om arbete mot skattebrott
- Rekrytering av framtidens domare (SOU 2017:85)
- Hemlig dataavläsning (SOU 2017:89)
- Ny möjlighet till uppehållstillstånd (utkast till lagrådsremiss)
- Utlandsspioneriutredningen (SOU 2017:70)
- Stärkt integritet i Rättsmedicinalverkets verksamhet (SOU 2017:80)
- Datalagring – brottsbekämpning och integritet (SOU 2017:75)

Tabell 1

Balanserade, inkomna och avgjorda ärenden 2018

GRUPPNR	Ing bal 2018	Ink 2018	Ink 2017	Ink 2016	Avgj 2018	Avgj 2017	Avgj 2016	Utg bal 2018
TILLSYN	65	1 171	1 121	1 077	1 184	1 095	1 066	52
Anmälan från enskild	33	655	507	495	655	498	487	33
Anmälan från mynd.	1	2	2	1	1	1	1	2
Oklara yrkanden	9	252	335	319	255	332	319	6
Initiativärenden	12	8	15	6	16	10	4	4
Inspektioner	1	7	5	4	8	5	4	0
Ansvarsnämnder	0	26	29	35	23	29	35	3
Ärendeförteckningar	9	221	228	217	226	220	216	4
YTTRANDEFRIHET	51	317	295	263	308	260	258	60
Tryckfrihet	8	107	114	133	107	109	134	8
Yttrandefrihet	18	207	173	123	194	143	121	31
Radio- och TV-lagen	0	3	3	1	3	3	1	0
Rättegångar	25	0	5	6	4	5	2	21
SKADESTÅND	2 484	3 923	9 014	3 446	5 325	7 949	2 860	1 082
Frihetsberövandelagen	613	1 865	1 737	1 902	1 903	1 624	1 874	575
Personuppgiftsbehandl.	19	82	45	37	68	39	46	33
Skadeståndslagen	1 764	1 864	7 102	1 404	3 252	6 178	840	376
Säkerhetskontroll	1	0	0	64	1	0	65	0
Rättegångar	79	38	56	37	32	41	33	85
Återkrav frihetsinskr.	0	0	0	2	0	0	2	0
Omprövn. frihetsinskr.	8	74	74	0	69	67	0	13
ÖVRIGA RÄTTEG	1	2	1	1	0	1	1	3
INTEGRITET	0	38	50	72	37	50	74	1
Kreditupplysningslagen	0	6	4	9	6	4	9	0
Inkassolagen	0	32	46	54	31	46	54	1
Datalagen	0	0	0	1	0	0	1	0
Kameraövervakn.	0	0	0	8	0	0	10	0
ÖVRIGT	77	309	319	327	341	318	294	45
JK:s egen verksamhet	46	144	113	133	158	114	109	32
Advokatärenden	2	45	46	45	44	46	45	3
Remisser	28	96	133	130	115	132	121	9
Uppdrag fr. regeringen	0	3	2	1	3	2	1	0
Skrivelse t. regeringen	0	1	0	0	1	0	0	0
Rättegångar	1	20	25	18	20	24	18	1
RÄTTSHJÄLP	62	2 058	1 897	2 749	2 045	1 916	2 713	75
Rättshjälp ersättning	1	1 901	1 763	2 586	1 879	1 765	2 587	23
Begäran om yttrande	54	116	110	119	135	119	85	35
Rättegångar	7	41	24	44	31	32	41	17
SUMMA	2 740	7 818	12 697	7 935	9 240	11 589	7 266	1 318

Avvikelsen mellan utgående balans i årsredovisningen för 2017 och ingående balans 2018 följer av justeringar vid en slutlig avstämning.

Tabell 2

Inkomstår för den utgående balansen av ärenden 2018

GRUPPNR	2009	2012	2014	2015	2016	2017	2018	Summa
TILLSYN	0	0	0	0	0	0	52	52
Anmälan från enskild							33	33
Anmälan från myndighet							2	2
Oklara yrkanden							6	6
Initiativärenden							4	4
Inspektioner								0
Ansvarsnämnder							3	3
Ärendeförteckningar							4	4
TRYCK- OCH YTTRANDEFRIHET	0	0	0	0	1	21	38	60
Tryckfrihet							8	8
Yttrandefrihet						1	30	31
Radio och TV-lagen								0
Rättegångar					1	20		21
SKADESTÅND	0	1	2	10	6	47	1 016	1 082
Frihetsberövandelagen							575	575
Personuppgiftsbehandling							33	33
Skadeståndslagen						7	369	376
Säkerhetskontroll								0
Rättegångar		1	2	10	6	40	26	85
Återkrav frihetsinskränkning								0
Omprövning frihetsinskränkning							13	13
ÖVRIGA RÄTTEG	1	0	0	0	0	0	2	3
INTEGRITET	0	0	0	0	0	0	1	1
Kreditupplysningslagen								0
Inkassolagen							1	1
ÖVRIGT	0	0	0	1	2	5	38	45
JK:s egen verksamhet				1	2	5	25	32
Advokatärenden							3	3
Remisser							9	9
Uppdrag fr. regeringen								0
Skrivelse t. regeringen								0
Rättegångar							1	1
RÄTTSHJÄLP	0	0	0	0	1	3	71	75
Rättshjälp ersättning							23	23
Begäran om yttrande					1	3	31	35
Rättegångar							17	17
SUMMA	1	1	2	11	10	76	1 218	1 318

Tabell 3

Justitiekanslerns uppfyllelse av verksamhetsmålen per den 31 december 2018 enligt myndighetens verksamhetsplan för 2018

Ärendekategori	Mål	Antal ärenden där målet ej uppfylls	Antal avslutade ärenden totalt under 2018
TILLSYN			
Enkla	Avslutas inom 1 månad	3	870
Remittering eller utredning krävs	Avslutas inom 10 månader	1	40
Ärendeförteckningar	Avslutas senast 30 juni	0	226
Inspektionsärenden	Avslutas inom 6 veckor efter inspektionen	2	8
TRYCK- OCH YTTRANDEFRIHET			
	Beslut fattas inom 1 månad	3	304
SKADESTÅND			
Anspråk enligt skadeståndslagen m.m. (grupprnr 4.2, 4.3, 4.3.1 och 4.4)	Avslutas inom 12 månader	7	3 321
Anspråk enligt frihetsberövandelagen (inklusive omprövningar)	Avslutas inom 4 månader	14	1 972

RESULTATRÄKNING

(tkr)	Not	2018	2017
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	51 104	47 986
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	5	11
Intäkter av bidrag		322	150
Finansiella intäkter	3	11	13
Summa		51 442	48 161
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-38 155	-31 817
Kostnader för lokaler		-6 256	-6 146
Övriga driftkostnader	5	-5 941	-8 963
Avskrivningar och nedskrivningar		-1 090	-1 234
Summa		-51 442	-48 161
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		81 785	59 348
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	6	959	570
Finansiella intäkter	7	19	64
Lämnade bidrag	8	-83 059	-59 901
Saldo		-296	80
Årets kapitalförändring	9	-296	80

BALANSRÄKNING

(tkr)	Not	2018-12-31	2017-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	10	0	70
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	11	6	14
Summa		6	84
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	12	802	1 093
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	13	601	1 279
Summa		1 403	2 371
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos andra myndigheter	14	353	1 168
Övriga kortfristiga fordringar	15	406	704
Summa		759	1 872
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	16	1 717	1 722
Upplupna bidragsintäkter	17	29	0
Övriga upplupna intäkter	18	2	3
Summa		1 749	1 726
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	19	2 858	6 476
Summa		2 858	6 476
SUMMA TILLGÅNGAR		6 774	12 529
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	20	702	622
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	9	-296	80
Summa		406	702
Avsättningar			
Övriga avsättningar	21	73	116
Summa		73	116
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	22	1 408	2 363
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	23	1 158	1 012
Leverantörsskulder		304	5 281
Övriga kortfristiga skulder	24	906	756
Summa		3 776	9 413
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	25	2 520	2 299
Summa		2 520	2 299
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		6 774	12 529

ANSLAGSREDOVISNING

Redovisning mot anslag

Anslag (tkr)		Ing. över- förings- belopp	Årets till- delning enl. regl. brev	Indrag- ning	Totalt disponi- belt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp
	Not						
Uo 01 6:2 Ramanslag ap. 1 Justitiekanslern	26	4 938	49 576	-3 476	51 038	-49 194	1 844
Uo 04 1:13 Ramanslag ap. 1 Kostnader för vissa skaderegleringar mm	27	13 664	80 987	-11 414	83 237	-83 696	-459
Summa		18 602	130 563	-14 890	134 275	-132 890	1 385

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Justitiekanslerns bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV):s föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 4 januari. Brytdagen föregående år var den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 15 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Kostnadsräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas fr. o. m. år 2009 från anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans år 2017, 78 tkr, har under 2018 inte minskat.

Avvikelser från ekonomiadministrativa regler

Justitiekanslern är undantagen från kravet i 3 kap. 1§ andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. I årsredovisningen ska dock översiktligt anges hur verksamheten bedrivits.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst ett halvt prisbasbelopp och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år.

Om den ekonomiska livslängden understiger tre år får anskaffningen ändå klassas som en anläggningstillgång om kostnadsfördelningen över tid annars skulle påverkas väsentligt.

Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 75 tkr. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till 10 år, dock längst den återstående hyresperioden.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod och avskrivningen under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

3 år	Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter Datorer och kringutrustning Maskiner och tekniska anläggningar
5 år	Inredningsinventarier Övriga kontorsmaskiner

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp.

Ersättningar och andra förmåner

Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag	Lön
Justitiekansler Anna Skarhed T.o.m. 201808 Förmån	1 007 1
Justitiekansler Mari Heidenborg Fr.o.m. 201809	468
Anders Lindgren, Byråchef Justitiekanslern	972
Britt-Mari Lundberg, Byråchef Justitiekanslern Förmån	985 1
Daniel Kjellgren, Byråchef Justitiekanslern Förmån	970 1
Anna Erman, Byråchef Justitiekanslern Förmån	969 1
Olof Simonsson, Byråchef Justitiekanslern Förmån	967 1

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se avsnitt 2.2 i resultatredovisningen.

Noter

(tkr)

Resultaträkning

	2018	2017
Not 1 Intäkter av anslag		
Intäkter av anslag	51 104	47 986
Summa	51 104	47 986
Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
Intäkter av offentligrättsliga avgifter, kopior	5	11
Summa	5	11
Not 3 Finansiella intäkter		
Ränta på lån hos Riksgäldskontoret	11	13
Summa	11	13
Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2015-02-18 varit negativ		
Not 4 Kostnader för personal		
Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	24 522	20 542
<i>Varav lönekostnader ej anställd personal</i>	119	82
Sociala avgifter	12 545	10 561
Övriga kostnader för personal	1 088	714
Summa	38 155	31 817
Antalet anställda har, räknat i antalet årsarbetskrafter, ökat med sju personer.		
Not 5 Övriga driftkostnader		
Reparationer och underhåll	50	40
Resor, representation, information	404	293
Köp av varor	651	1 224
Kostnader för advokater i samband med rättegångar	1 894	4 454
Köp av tjänster	2 942	2 953
Summa	5 941	8 963
Minskade driftkostnader jämfört med motsvarande period föregående år beror på minskade kostnader i samband med rättegångar samt vid inköp av kontorsmateriel.		
Not 6 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		
Ersättningar från motpart för statens rättegångskostnader	1 255	490
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	-296	80
Summa	959	570
Not 7 Finansiella intäkter		
Ränta på ersättningar från motpart för statens rättegångskostnader.	19	64
Summa	19	64
Not 8 Lämnade bidrag		
Ersättning för frihetskränkning mm	83 059	59 901
Summa	83 059	59 901
Not 9 Årets kapitalförändring		
Värdereglering regressfordringar	-296	80
Summa	-296	80

Balansräkning

	2018-12-31	2017-12-31
Not 10 Balanserade utgifter för utveckling		
Ingående anskaffningsvärde	205	205
Summa anskaffningsvärde	205	205
Ingående ackumulerade avskrivningar	-135	-64
Årets avskrivningar	-70	-71
Summa ackumulerade avskrivningar	-205	-135
Utgående bokfört värde	0	70
Not 11 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	437	437
Summa anskaffningsvärde	437	437
Ingående ackumulerade avskrivningar	-423	-415
Årets avskrivningar	-8	-8
Summa ackumulerade avskrivningar	-431	-423
Utgående bokfört värde	6	14
Not 12 Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	3 501	2 974
Årets anskaffningar	0	526
Summa anskaffningsvärde	3 501	3 501
Ingående ackumulerade avskrivningar	-2 409	-2 098
Årets avskrivningar	-291	-310
Summa ackumulerade avskrivningar	-2 699	-2 409
Utgående bokfört värde	802	1 093
Not 13 Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
Ingående anskaffningsvärde	7 140	6 864
Årets anskaffningar	43	275
Summa anskaffningsvärde	7 182	7 140
Ingående ackumulerade avskrivningar	-5 862	-5 016
Årets avskrivningar	-720	-845
Summa ackumulerade avskrivningar	-6 581	-5 862
Utgående bokfört värde	601	1 279
Not 14 Fordringar hos andra myndigheter		
Fordran ingående mervärdesskatt	353	1 168
Summa	353	1 168
Not 15 Övriga kortfristiga fordringar		
Fordringar hos anställda	0	3
Nominell fordran rättegångskostnader	1 401	1 346
Reservation för osäker fordran	-995	-644
Summa	406	704

		2018-12-31	2017-12-31
Not 16	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	1 441	1 416
	Övriga förutbetalda kostnader	277	306
	Summa	1 717	1 722
Not 17	Upplupna bidragsintäkter		
	Inomstatliga	29	0
	Summa	29	0
Not 18	Övriga upplupna intäkter		
	Upplupna räntor inomstatliga	2	3
	Summa	2	3
Not 19	Avräkning med statsverket		
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	7 566	2 191
	Redovisat mot anslag	132 890	107 399
	Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-137 323	-102 024
	Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	3 133	7 566
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	78	142
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	0	-64
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	78	78
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	Ingående balans	-1 168	-228
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	4 826	2 529
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-141 334	-105 492
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	137 323	102 024
	Övriga skulder på statens centralkonto	-353	-1 168
	Summa Avräkning med statsverket	2 858	6 476

		2018-12-31	2017-12-31	
Not 20	Myndighetskapital			
	Specifikation förändring av myndighetskapitalet			
		Balanserad kapitalförändring, avgiftsbelagd verksamhet	Kapitalförändring enl. resultaträkningen	Summa
	Utgående balans 2017	622	80	702
	Ingående balans 2018	622	80	702
	Föregående års kapitalförändring	80	-80	0
	Årets kapitalförändring	0	-296	-296
	Summa årets förändring	80	-376	-296
	Utgående balans 2018	702	-296	406
Not 21	Övriga avsättningar			
	Avsättning för lokalt omställningsarbete			
	Ingående balans	116	55	
	Årets förändring	-43	61	
	Utgående balans	73	116	
	Det avsatta beloppet beräknas inte nyttjas under 2019			
Not 22	Lån i Riksgäldskontoret			
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.			
	Ingående balans	2 363	2 734	
	Under året nyupptagna lån	138	863	
	Årets amorteringar	-1 093	-1 234	
	Utgående balans	1 408	2 363	
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	3 000	4 000	
Not 23	Kortfristiga skulder till andra myndigheter			
	Arbetsgivaravgifter	654	594	
	Leverantörsskulder andra myndigheter	504	418	
	Summa	1 158	1 012	
Not 24	Övriga kortfristiga skulder			
	Personalens källskatt	774	726	
	Övrigt	132	30	
	Summa	906	756	
Not 25	Upplupna kostnader			
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	2 291	2 081	
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	24	35	
	Övriga upplupna kostnader	205	183	
	Summa	2 520	2 299	

Anslagsredovisning

Not 26 Uo 01 6:2 ap.1

Justitiekanslern

Justitiekanslern får disponera 1 462 tkr av det ingående överföringsbeloppet, d.v.s. 3% av föregående års tilldelning 48 734 tkr enligt regleringsbrevet.

Anslaget är icke räntebärande.

Not 27 Uo 04 1:13 ap.1

Kostnader för vissa skaderegleringar

Justitiekanslern får disponera 2 250 tkr av det ingående överföringsbeloppet, d.v.s. 3% av föregående års tilldelning 74 984 tkr enligt regleringsbrevet.

Enligt regeringsbeslut 2018-06-28 (Ju2018/03543/LP) har justitiekanslern tilldelats ytterligare 26 000 tkr.

Enligt regeringsbeslut 2018-12-18 (Ju2018/05328/LP) har justitiekanslern tilldelats ytterligare 15 000 tkr.

Anslaget är icke räntebärande.

	2018	2017
Ersättning till frihetsberövade m.m.		
1. Ersättning för frihetsinskränkning	80 836	58 227
2. Frihetsinskränkning, ombudskostnader	2 024	1 606
3. Frihetsinskränkning, kostnad i samband med rättegång	0	0
4. Frihetsinskränkning, livränta efter rekvisition från SPV	0	0
Skadestånd m.m. i andra fall		
1. Skadestånd m.m. i övriga ärenden	206	50
2. Ombudskostnader i övriga ärenden	0	5
3. Kostnader i samband med statens rättegångar	625	4 461
4. Kostnader i samband med rättegång inför internationell domstol m.m.	1 279	0
5. Kostnad för förundersökning i brottmål	0	0
Rättegångskostnader, ersättning från motpart	-1 274	-540
	<hr/>	<hr/>
	83 696	63 810

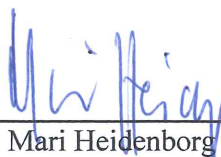
SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER

(tkr)	2018	2017	2016	2015	2014
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	3 000	4 000	5 000	5 000	4 300
Utnyttjad	1 408	2 363	2 734	3 324	3 000
Kontokrediter Riksgäldskontoret (ej tillämpligt)					
Räntekonto Riksgäldskontoret (ej tillämpligt)					
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	5	11	13	24	13
Anslagskredit					
Beviljad kredit anslag 01 6:2 ap.1	1 487	1 462	1 215	1 198	1 190
Utnyttjad	0	0	207	0	0
Beviljad kredit anslag 04 1:13 ap 1	1 199	1 200	3 998	7 982	1 204
Utnyttjad	459	0	0	7 982	262
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande anslag 01 6:2 ap 1	1 844	4 938	0	56	1 135
Anslagssparande anslag 04 1:13 ap 1	0	13 664	11 845	0	0
Bemyndiganden (ej tillämpligt)					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	41	34	31	33	32
Medelantalet anställda (st)*	48	41	37	37	33
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 228	1 380	1 333	1 314	1 287
Kapitalförändring					
Årets	-296	80	324	52	166
Balanserad	702	622	298	246	80

* I beräkningen av medelantalet anställda 2014 är inte eventuellt tjänstledig personal frånräknad.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm 2019-02-21

Mari Heidenborg
justitiekansler